

แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*

The Guidelines for Development of Curriculum Administration and Learning Management in Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2

วิภาพร ลีแก้ว¹ และธรินธร นามวรรณ²

Wipaporn Leekaew¹ and Tharinthorn Namwan²

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Maharakham University^{1,2}

Email : 63010581052@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 334 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1)ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2)ด้านการจัดการเรียนรู้ที่

* Received October 15, 2021; Revised November 27, 2021; Accepted November 29, 2021

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และ 5) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน มีแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 33 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; การบริหารหลักสูตร; การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study current conditions, desirable conditions, and the needs to Development of Curriculum Administration and Learning Management in Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2, 2) to develop guidelines of Development of Curriculum Administration and Learning Management in Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2. The samples were 334 school administrators and teachers under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2 and 5 experts. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and modified priority index.

The results showed that; 1. The overall opinions concerning the current and desirable conditions to Development of Curriculum Administration and Learning Management in Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2 were found to be at the moderate level. In addition, the desirable conditions could be observed at highest level. Furthermore, the priority need order including: 1) learning measurement and evaluation 2) learner-centered learning management 3) media use and development, innovation, technology for learning management 4) knowledge, design ability Learn 5) Curriculum creation and development. 2. The Guidelines for Development of Curriculum Administration and Learning Management in Schools under the Office of Udonthani Primary Educational Service Area 2 could be established consisting of five aspects as

follows: 1) Curriculum creation and development; 2) knowledge, design ability Learn; 3) learner-centered learning management; 4) media use and development, innovation, technology for learning management; and 5) learning measurement and evaluation. These five aspects could be elaborated into thirty-three detailed guidelines for Development of Curriculum Administration and Learning Management in Schools under the Office. The degree of suitability and possibility of this present of guidelines were ranked at the highest level.

Keywords : Development Guidelines; Curriculum Administration; Learning Management in Schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) การพัฒนาประเทศไทยในสภาวะการณ์โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงหรือโลกศตวรรษที่ 21 ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเมืองของทุกประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าและพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการกระจายอย่างกว้างขวางและไร้ขีดจำกัดทำให้ทุกประเทศในประชาคมโลกให้ความสำคัญและเร่งการพัฒนาประเทศเพื่อให้ก้าวทันกับสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงทั้งนี้ประเทศไทยโดยรัฐบาลได้กำหนดให้การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้วรวมทั้งมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การศึกษาและการเรียนรู้ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

อย่างมีความสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ตลอดจนในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์พื้นฐาน คือ การจัดการศึกษาให้คนในชาติเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุขตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO โดยในศตวรรษที่ 21 ทุกประเทศได้มีการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษาที่มีเป้าหมายให้นักเรียนได้ Learn to know Learn to be Learn to do เพื่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะพลเมืองของชาติและ Learn to Live Together เพื่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะพลโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553)

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับคำว่า “ครู” ในฐานะผู้ส่งเสริมและสรรค์สร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ (วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553) ดังนั้น หนึ่งในส่วนสำคัญของการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้คือ “ครู” เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เป็นส่วนสำคัญ เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความซับซ้อนทุกองค์ประกอบมีความสำคัญที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งหมดหลักสูตรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งเนื่องจากหลักสูตรกำหนดเป้าหมายและวิธีการจัดการศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวมจึงอาจกล่าวได้ว่าคุณภาพของผู้เรียนส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากหลักสูตรผู้ไม่รู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่คนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้อีกต่อไปแล้วแต่เป็นคนที่ไม่สามารถเรียนรู้และถึงความรู้ที่เต็มและเรียนรู้เรื่องเดิมแบบใหม่การจัดการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนกระบวนการที่กระทำหมายและเป้าหมายแบบใหม่เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพแบบใหม่ครูจึงต้องมีความรู้เรื่องกระบวนการที่จะนำหลักสูตรไปใช้เตรียมผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์โดยผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้นหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาสนับสนุนส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ได้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ เป็นต้น หน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นตัวกลางที่จะ

เชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จโดยมีภารกิจสำคัญคือกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับท้องถิ่นโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการในระดับชาติพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่นรวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนาการพัฒนาบุคลากรสนับสนุนส่งเสริมติดตามผลประเมินผลวิเคราะห์และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ กำหนดการสอน ตามโครงสร้างรายวิชาแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ตามที่หลักสูตรกำหนด และที่สำคัญ โรงเรียนไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในมาตรฐานที่ 1 ตัวชี้วัดที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระให้เป็นไปตามเกณฑ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2564) นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้วในปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้กำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ในปีการศึกษา 2564 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและการพัฒนาของเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่เป้าหมายความเป็นเลิศทั้งด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาองค์กร การสร้างและการพัฒนาระบบคุณภาพให้ครูเป็นครูมืออาชีพ มีความเชี่ยวชาญนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2564)

จากความสำคัญและบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จึงได้สนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยมุ่งศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

3.2 ได้แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 และหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของครู

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีจำนวน 334 คน โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และการใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 3 โรงเรียนโรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาออกแบบยกร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบประเมินแนวทางที่ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1)ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2)ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3)ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4)ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และ 5)ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน 1)การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2)ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3)การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4)การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5)การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน มีแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 33 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เรียงตามลำดับขององค์ประกอบดังต่อไปนี้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งจากงานวิจัยของ ชฎาพร สีหาวงค์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการ บริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ แสงใส (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

6.2 แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 และ 4.88 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 ผสมกับข้อเสนอแนะมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 อีกทั้งองค์และกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ และผลการประเมิน ทำให้สามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความเหมาะสม เป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำฝน ชื่นชม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยสรุปว่าผลของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

โดยสรุปแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของครู เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด และมีประสิทธิภาพต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สรุปได้ว่า มีความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไปเพราะจะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีความโดดเด่นและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนได้

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 แนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ได้ และแนวทางการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้านและมีตัวชี้วัด 33 ตัวชี้วัดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้จริงนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นจำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้ตระหนักถึงเป้าหมายของโรงเรียนและพร้อมมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษาต่อไป

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่ห้องเรียน

7.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ครูนำกระบวนการ PLC เข้ามาเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตรสู่เป้าหมายที่กำหนด

7.3.3 ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติการไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

8. บรรณานุกรม

- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2562). หลักสูตรฐานสมรรถนะ. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2564. จาก <http://academic.obec.go.th/otherdetail.php?id=104>
- ชฎาพร สีหวางค์. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- น้ำฝน ชื่นชม. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ. (2553). ข้อเสนอแนะทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2564). นโยบายมาตรการและแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2564. อุดรธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.

- _____. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563. อุดรธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค,
- _____. (2561). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลปี2561(IMD 2018). กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
- สำนักงานสํานักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 : แนวทางปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- เสาวนีย์ แสงใส. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.